

Prasītāji īres līgumu par dzīvojamo telpu Rīgā, [...] ielā 264 nav slēguši.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka prasītāji nav pierādījuši strīdus ēkas iegūšanu 1992. gada janvārī likumīgā valdījumā, nedz slēdzot līgumu, nedz arī pamatojoties uz kādu spēkā esošu likumu vai kādu administratīvu aktu, kā arī nav iegūti pierādījumi, kas apliecina Civillikuma 1007. panta 2. punktā norādīto pamatu.

Apelācijas instances tiesa atsaucas uz Finanšu ministrijas atzinumu, ka prasītājiem varēja būt tikai lietojuma tiesība uz telpu vai telpām strīdus ēkā.

Kasācijas sūdzībā V.T. un O.T. lūdz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004. gada 20. aprīļa spriedumu atcelt un lietu nodot atkārtotai izskatīšanai tai pašai tiesai. Kasatori norāda, ka tiesa nepamatoti ir piemērojusi Civillikuma 1006. un 1007. pantu, ignorējot 1011. pantu. Kasatori uzskata, ka tiesai vajadzēja piemērot sistemātisko tulkošanas metodi, izvērtējot un piemērojot tiesību normas, kas iekļautas Civillikuma sadaļā "Īpašuma iegūšana ar ieilgumu" 2. nodaļā "Valdījuma tiesiskais pamats" (1006.-1012.), tādā veidā nosakot, pirmkārt, tiesību normas atrašanos Civillikumā un šīs atrašanās nozīmi, otrkārt, kuras tiesību normas attiecībā pret kurām ir speciālās un kuras vispārējās.

Civillikuma 1011. pants ir speciāla tiesību norma 2. nodaļas ietvaros, kas nosaka, ka īpašuma iegūšanai ar ieilgumu nav vajadzīgs, lai valdījuma pamats būtu pastāvīgi apzināts, tādēļ tiesiskais pamats, kas izslēdz īpašuma iegūšanu ar ieilgumu ir jāpierāda lietā ieinteresētai pusei. Neviens no atbildētājiem nav norādījis Civillikuma 1008. pantā minētu tiesisku apstākli, kas liegtu prasītājiem iegūt īpašumu ar ieilgumu.

Tiesa nav ņēmusi vērā Civillikuma 1030. panta otro teikumu, piemērojot tikai pirmo teikumu atrauti no otrā. Nav iespējams strīdus gadījumu atrisināt pareizi, ja valdītājs objektīvi nevarēja sevi nodrošināt ar pierādījumiem, kas apstiprinātu ēkas valdīšanu katru dienu desmit gadu garumā. Šī panta nepareizs piemērojums noveda pie nepareiza sprieduma.

Tiesa nepamatoti izvērtēja Civillikuma 1031. un 1010. pantu, jo prasītāji ne prasības pieteikumā, ne apelācijas sūdzībā neatsaucās uz minētajām tiesību normām, kā arī neminēja tiesiskos pamatus, kas minēti Civillikuma 1007. pantā un nepamatoja prasību ar Civillikuma 1010. pantu.

Senāts, pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris kasācijas sūdzības motīvus, a t z ī s t, ka LR Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums atstājams negrozīts.

Civillietu tiesu palātas spriedums atbilst Civillikuma 1006. un 1007. panta noteikumiem. Lai iegūtu īpašuma tiesības ar ieilgumu, nepieciešams konstatēt, ka valdījums radies uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūlīņ sekojusi. Prasību par īpašuma tiesību iegūšanu ar ieilgumu, kas pamatojas uz prasītāju V.T. un O.T. apgalvojumu prasības pieteikumā, ka viņiem ar SIA "Juglas papīrs" arodkomitejas un administrācijas kopsapulces lēmumu tikusi piešķirta dzīvošanai telpa [...] ielā 264, Rīgā, nevar apmierināt, jo šāds arodkomitejas un administrācijas kopīgs lēmums nenodibina valdījumu. Ja šāds lēmums patiešām būtu pieņemts, to varētu atzīt kā pamatu dzīvojamās telpas īres attiecību izveidošanai. Tiesības lietot dzīvojamo telpu dzīvošanai (dzīvojamās telpas īres līgums) pamatojas uz turējumu nevis uz valdījumu, jo saskaņā ar Civillikuma 2130. panta otro daļu īrnieks ir lietas turētājs, nevis tās valdītājs. Tātad prasībā norādītais arodkomitejas un administrācijas lēmums, kas it kā deva iespēju prasītājiem iemitināties un dzīvot telpā [...] ielā

264, Rīgā, pats par sevi nav atzīstams par likumīgu pamatu, kas nodibina valdījumu un varētu kalpot par pamatu īpašuma tiesību iegūšanai ar ieilgumu. Kā norādīts Civillikuma 1007. panta 2. punktā, pamats īpašuma tiesību iegūšanai ar ieilgumu var būt tiesisks darījums, kura mērķis ir atdot citam īpašumu. Par šādu darījumu nevar atzīt prasītāju norādīto lēmumu par tiesībām dzīvot norādītajā ēkā (telpā) līdz dzīvojamās telpas ierādīšanai, saglabājot pierakstīšanos kopmītnē. No teiktā izdarāms secinājums, ka pat prasības pieteikumā norādītie apstākļi nav pamats īpašuma tiesību atzīšanai ar ieilgumu un prasītāju dzīvošanas faktu minētajā ēkā nevar saistīt ar valdījuma tiesībām.

Apelācijas instances tiesa bez tam arī konstatējusi, ka nav pierādīts, ka SIA "Juglas papīrs" arodkomiteja un administrācija būtu šādu lēmumu pieņēmusi, un ka ēka [...] ielā 264 būtu ierādīta prasītājiem pastāvīgai dzīvošanai. Tāpat tiesa konstatējusi, ka minētai ēkai nav bijis piešķirts dzīvojamās ēkas statuss. Visus pierādījumus šajā sakarā apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un to pārvērtēšanai nav nekāda pamata.

Tā kā nav konstatēts prasītāju valdījums, tad atsaukšanās kasācijas sūdzībā uz Civillikuma 1011. un 1030. pantu ir atzīstama par nepamatotu.

Prasība par īpašuma tiesību iegūšanu ar ieilgumu uz nekustamo īpašumu var tikt realizēta, ja nekustamā īpašuma objekts ir zeme un ēkas uz tās. V.T. un O.T. prasība celta tikai par īpašuma tiesību atzīšanu uz ēku, un tas ir pretrunā ar Civillikuma 968. pantu, kas nosaka, ka uz zemes uzcelta ēka ir atzīstama par zemes daļu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 1. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004. gada 20. aprīļa spriedumu atstāt negrozītu, bet prasītāju V.T. un O.T. kasācijas sūdzību noraidīt.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R.Krauze

Senators

I.Fridrihsons

Senatore

M. Zāgere